

Pestprotocol

Inhoudsopgave

1.	Waarom kiezen wij voor een pestprotocol	3
2.	Achtergrondinformatie	4
2.1	Wat verstaan wij onder pesten?	4
2.2	Kenmerken van de pestkop	5
2.3	Kenmerken van de gepeste	6
2.4	Signalen, die wijzen op pestgedrag	6
3.	Op welke wijze wordt in onze school gewerkt aan het voorkomen van pestgedrag?	8
4.	Hoe wordt er gehandeld in situaties, waarin pestgedrag wordt gesignaleerd?	9
5.	Wat zijn de schoolregels?	10
6.	Cyberpesten	11
7.	Anit-pestcoördinator (APC)	13
8.	Veranderingsplannen	14
9.	Bij dit protocol behorende hulpmiddelen en informatiebronnen	14

Bijlagen

	Bijlage 1: Ik heb de pest aan pesten	15
	Bijlage 2: Analyseformulier pestgedrag (gele en rode kaart)	16
	Bijlage 3: Stoomschema APC	17

1. Waarom kiezen wij voor een pestprotocol

Onze visie ten aanzien van onze school:

Als openbare basisschool willen wij dat alle kinderen ongeacht hun geloofsovertuiging of afkomst, welkom zijn.

Het is in onze ogen van groot belang, dat de kinderen zich in onze school thuis voelen. Wij streven naar een prettige, ontspannen en open sfeer, waarin de kinderen zich gerespecteerd voelen en ervaren dat iedereen ongeacht capaciteiten, vaardigheden, uiterlijk en geloofsovertuiging uniek is.

Een dergelijke werksfeer, ook wel pedagogisch klimaat genoemd, vormt een basisvoorwaarde voor het bereiken van goede onderwijsleerresultaten en een positieve ontwikkeling van de kinderen

Met behulp van dit pestprotocol willen wij het pestgedrag binnen onze school niet alleen aanpakken nadat een peestsituatie is gesignaleerd, maar ook pestgedrag voorkomen, door dit gedrag met al zijn aspecten, gevolgen en de erbij horende rollen van pester, meeloper en gepeste bespreekbaar te maken.

Naast de nodige basisinformatie voor de leerkrachten is ook een duidelijk plan van aanpak beschreven voor situaties waarin pestgedrag wordt gesignaleerd, en zijn overzichten van regels en afspraken ten aanzien van de omgang met elkaar opgenomen.

Dit pestprotocol is een middel om de volgende doelstellingen te bereiken:

- De leerkrachten kunnen het pestgedrag signaleren en onderkennen.
- Het pestprotocol vormt een plan van aanpak ten aanzien van:
  - Het voorkomen van pestgedrag
  - Het tijdig signaleren van pestgedrag
  - Het remediëren van pestgedrag
  - De samenwerking tussen ouders en school om pestgedrag te voorkomen en te remediëren

2. Achtergrondinformatie

2.1 Wat verstaan wij onder pesten?

Pesten is systematisch (psychisch, fysiek of seksueel) geweld van een leerling of een groep leerlingen ten opzichte van één of meer klasgenoten, die niet in staat zijn zichzelf te verdedigen. Veel voorkomende manieren van pesten zijn: bedreigen, belachelijk maken, roddelen, vernederen, kleineren, uitschelden, bijnamen geven, gemene briefjes schrijven, e-mail, sms-bericht versturen, handtastelijkheden, achterna zitten, insluiten, doodzwijgen, buitensluiten geld en spullen eisen en het vernielen van bezittingen.

Een duidelijk overzicht van de kenmerken van PLAGEN en PESTEN, en de gevolgen van dit gedrag vormt een basis voor het signaleren van pestgedrag:

Pesten en plagen, waar zit het verschil?

PLAGEN	PESTEN
<ul style="list-style-type: none"> ● Is onschuldig, en gebeurt onbezonnen en spontaan. Gaat soms gepaard met humor. ● Is van korte duur, of gebeurt slechts tijdelijk.	<ul style="list-style-type: none"> ● Gebeurt berekenend (men weet meestal vooraf goed, wie, hoe en wanneer men gaat pesten). Men wil bewust iemand kwetsen of kleineren.
<ul style="list-style-type: none"> ● Speelt zich af tussen 'gelijken' ('Twee honden vechten om hetzelfde been').	<ul style="list-style-type: none"> ● Is duurzaam: het gebeurt herhaaldelijk, systematisch en langdurig (stopt niet vanzelf en na korte tijd).
<ul style="list-style-type: none"> ● Is meestal te verdragen, of zelfs leuk maar kan ook kwetsend of agressief zijn.	<ul style="list-style-type: none"> ● Ongelijke strijd. De onmachtsgevoelens van de gepeste staan tegenover de machtsgevoelens van de pestkop.
<ul style="list-style-type: none"> ● Meestal één tegen één.	<ul style="list-style-type: none"> ● De pestkop heeft geen positieve bedoelingen en wil pijn doen, vernielen of kwetsen.
<ul style="list-style-type: none"> ● Wie wie plaagt, ligt niet vast. De tegenpartijen wisselen keer op keer.	<ul style="list-style-type: none"> ● Meestal een groep (pestkop en meelopers) tegenover één geïsoleerd slachtoffer.
	<ul style="list-style-type: none"> ● Er bestaat een neiging tot een vaste structuur. De pestkoppen zijn meestal dezelfde, net zoals de slachtoffers (mogelijk wisselend

door omstandigheden).

GEVOLGEN

- 'Schaafwond' of korte draaglijke pijn (hoort bij het spel). Wordt soms ook als prettig ervaren ('Plagen is kusjes vragen').
- De vroegere relaties worden vlug weer hersteld. De ruzie of het conflict wordt spoedig bijgelegd.
- Men blijft opgenomen in de groep.
- De groep lijdt er niet echt onder.

GEVOLGEN

- Indien niet tijdig wordt ingegrepen, kunnen de gevolgen (zowel lichamelijk als psychisch) heel pijnlijk en ingewikkeld zijn en ook lang naslepen.
- Het is niet gemakkelijk om tot betere relaties te komen. Het herstel verloopt heel moeizaam.
- Isolement en grote eenzaamheid bij het gekwetste kind. Aan de basisbehoefte om 'Bij de groep te horen' wordt niet voldaan.
- De groep lijdt onder een dreigend en onveilig klimaat. Iedereen is angstig, en men wantrouwt elkaar. Er is daardoor weinig openheid en spontaniteit. Er zijn weinig of geen echte vrienden binnen de groep.

2.2 Kenmerken van de pestkop

Alhoewel wij niet zomaar iemand een etiket van 'Pestkop' kunnen opplakken op basis van een of meer van de volgende kenmerken en kinderen natuurlijk onderling verschillen, is toch in de praktijksituatie gebleken, dat bij kinderen die pesten, vaak een of meer van de volgende kenmerken opvallen:

- Staat vrij positief tegenover geweld, agressie, en het gebruik van stoere taal.
- Imiteert graag agressief gedrag.
- Is vlugger agressief, gebruikt meer geweld.
- Lijkt assertief: zegt spontaan wat hij denkt of voelt. Komt uit voor zijn mening.
- Is vrij impulsief.
- Heeft de neiging anderen te over roepen of te domineren om controle te houden, maar is misschien minder zeker dan het lijkt.
- Wil het middelpunt zijn en is vlug jaloers.
- Is meestal fysiek sterker of omringd door sterke vrienden die zijn gezag respecteren.
- Heeft moeite met regels, grenzen, en eigen of door anderen opgelegde regels.
- Schat situaties verkeerd in.
- Schat de gevolgen van zijn gedrag verkeerd in.
- Heeft het moeilijk met stress of spanning, die van buitenaf wordt opgelegd (proefwerken, agressie van ouders, etc.).

- Lijdt vaak aan een negatieve faalangst.
- Hoe onveiliger hij zich voelt, hoe groter de behoefte aan een zondebok.
- Is niet noodzakelijk dommer of slimmer dan de rest.
- Geniet respect uit angst en niet uit waardering.
- Heeft een zwak inlevingsvermogen, is vooral met zichzelf bezig en houdt geen rekening met anderen.

2.3 Kenmerken van de gepeste

Alhoewel wij niet zomaar iemand een etiket van 'Gepeste' kunnen opplakken op basis van een of meer van de volgende kenmerken, en kinderen natuurlijk onderling verschillen, is toch in de praktijksituatie gebleken, dat bij kinderen die gepest worden, vaak een of meer van de volgende kenmerken opvallen:

- Houdt niet van geweld en agressief of onbeschoft taalgebruik.
- Weet niet hoe hij met agressie van anderen om moet gaan.
- Is meestal fysiek zwakker.
- Is eerder in zichzelf gekeerd.
- Is geneigd zich onderdanig of gediensstig te gedragen.
- Is onzeker in zijn sociale contacten.
- Durft niet op te komen voor zichzelf.
- Heeft vaak een lage dunk van zichzelf en gelooft uiteindelijk, dat hij het verdient om gepest te worden.
- Voelt zich vaker eenzaam dan andere kinderen.
- Voelt niet goed aan, welke regels of normen er binnen de groep gelden.
- Reageert niet op de gepaste manier op druk: Begint te huilen, of gedraagt zich slaafs, gaat klikken of vleien, probeert zich vrij te kopen met snoep of geld, probeert de pestkoppen na te bootsen, maar faalt daarin.

2.4 Signalen, die wijzen op pestgedrag

Vaak kunnen door middel van een goede observatie al bepaalde signalen van pestgedrag worden opgevangen. Door het goed observeren van kinderen in de verschillende onderwijsleersituaties en spelsituaties kunnen peestsituaties al in een vroeg stadium worden gesignaleerd en kan op gepaste wijze worden ingegrepen.

Signalen bij de gepeste:

- Het kind heeft blauwe plekken, of schrammen, gescheurde kleren, beschadigde boeken, en 'verliest' sportkleren en eigendommen. Let zeker op, als het kind normaliter niet slordig is. Ook als het niet weet hoe de signalen er gekomen zijn, of excuses zoekt, is er vaak meer aan de hand.
- Het kind maakt zich het liefst onzichtbaar. Zelfs zonder zichtbare aanleiding gedraagt het zich als een geslagen hondje. Het is vaak verdrietig of neerslachtig, of heeft onverwachte stemmingswisselingen met driftbuien.
- In sommige gevallen is het onhandelbaar, agressief en overspannen.
- Het staat dikwijls alleen op de speelplaats; er komen geen vriendjes thuis om te spelen en het wordt ook niet uitgenodigd om te komen spelen, of te komen op feestjes en logeerpartijen.

- Het kind zoekt het veilige gezelschap van de leerkracht of de leider.
- Als er groepjes worden gekozen, wordt het kind als laatste gekozen, of het blijft over.
- De schoolresultaten worden opeens veel slechter.
- Het kind is vaak afwezig, letterlijk of figuurlijk. Het vlucht weg in de fantasie en zorgt ervoor dat het zo nipt mogelijk op tijd op school komt, en is meteen na de bel weer weg. Op zondagavond of voor het kind naar een club moet, is het bijzonder gestresst, en zoekt redenen om niet naar school of naar de club te moeten.

Signalen bij de pestkop:

- Het kind heeft blauwe plekken of schrammen en besmeurde of gescheurde kleren van de slachtoffers, die zich hebben verdedigd.
- Zijn vriendjes zijn volgzaam meelopers, die wachten op instructies van de pestkop.
- Het kind vindt het moeilijk om samen te spelen of samen te werken, omdat het altijd de baas wil zijn.
- Het verdraagt het slecht om afhankelijk te zijn van het toeval, of van de bekwaamheid of onbekwaamheid van anderen.
- Het kind verdraagt geen kritiek en wordt boos als zijn positieve beeld van zichzelf ter discussie wordt gesteld, al is het ook maar door een grapje.
- Zijn vriendjes zijn gelijkgezinden. Ze spreken vaak negatief of kleinerend over bepaalde kinderen. Wie niet bij de groep hoort, is een zwakkeling of zelfs een vijand. Ze kiezen agressieve idolen uit sport, muziek of film.
- De pestkop is regelmatig brutaal tegenover een zwakker gezinslid. Dit kan ook een ouder zijn.
- De pestkop kan zich moeilijk inleven in de gevoelens van anderen en heeft weinig of geen schuldgevoelens.
- Het kind kan moeilijk grenzen aanvaarden die door anderen worden opgelegd en verdraagt geen kritiek.
- Je krijgt de indruk, dat het kind een dubbelleven leidt: thuis of tegenover de leraar is het volgzaam en braaf, maar je hoort klachten over het kind in onbewaakte momenten.

3. Op welke wijze wordt in onze school gewerkt aan het voorkomen van pestgedrag?

Ter voorkoming van pestgedrag zijn in onze school de volgende maatregelen genomen en wordt in onze school de volgende werkwijze gehanteerd.

1. Het bevorderen van wederzijds respect en waardering van de leerlingen onderling, met als uitgangspunt.

Alle mensen verschillen onderling, qua uiterlijk, qua persoonlijke eigenschappen, vaardigheden en capaciteiten. Ieder mens heeft het recht om, ongeacht zijn uiterlijk, persoonlijke eigenschappen, vaardigheden en capaciteiten, 'zichzelf' te kunnen zijn, en als zodanig te worden gerespecteerd door zijn medemensen.

2. De leerkrachten zijn alert op pestgedrag. Alle leerkrachten zijn in het bezit van een pestprotocol en handelen conform de hierin genoemde afspraken en stappen. (Stappenplan zit in klassenmap)

3. In alle groepen worden duidelijke klassenafspraken gehanteerd, die met de leerlingen worden besproken. Deze hangen zichtbaar in de groep.

4. Positief gedrag van leerlingen wordt gecompimenteerd en beloond.

5. In alle groepen wordt regelmatig een les sociaal-emotionele vorming gegeven door middel van de methode 'Goed gedaan'.

6. De leerkracht kan 'Taakspel' inzetten als groepsinterventie. Dit een interventie die gericht is op positief gedrag van de gehele groep.

7. Twee keer per jaar wordt de Zien! – vragenlijst ingevuld door de leerkracht. Vanaf groep 5 ook door de leerlingen. Deze vragenlijst heeft vragen op het social-emotionele vlak en de pestbeleving. Dit is bedoeld als signaleringslijst.

8. Er wordt veel aandacht besteed aan groepsvorming. Een positieve groep zorgt voor minder pestgedrag.

4. Hoe wordt er gehandeld in situaties, waarin pestgedrag wordt gesignaleerd?

In situaties, waarin pestgedrag wordt gesignaleerd wordt het volgende stappenplan gehanteerd:

Waarschuwingsfase

De betreffende leerling wordt gewaarschuwd en bespreekt samen met de leerling de gesignaleerde peestsituatie.

Handelingsfase

1. Er volgt een gesprek met de gepeste, de pestkop, en de volgelingen, buiten de groep. De kinderen schrijven dan op wat er is gebeurd, waarom dat is gebeurd en hoe het slachtoffer zich zou voelen.

2. De peestsituatie wordt in kringgesprekken binnen de betreffende groep(en) besproken.

3. De ouders van de gepeste en de ouders van de pestkop worden op de hoogte gesteld van de peestsituatie.

4. De betreffende leerling(-en) bedenken samen met de leerkracht een oplossing.

5. De peestsituatie wordt in de teamvergadering besproken.

6. Indien er weer pestgedrag bij dezelfde leerling(en) wordt geconstateerd, worden de genoemde vijf stappen weer doorlopen en dezelfde maatregelen genomen.

7. Er wordt gezamenlijk een handelingsplan opgesteld ouders worden daarover ingelicht en de afspraken worden ten aanzien van het gedrag van de betrokken leerlingen op het gespreksnotatieformulier genoteerd. Dit handelingsplan wordt schriftelijk vastgelegd en in de zorgmap van de groep opgeborgen.

8. In die situaties, waarin de remediëring van het pestgedrag problemen geeft, wordt m.b.v. de lessenmap lessen gegeven en of de assistentie van een of meer hulpverlenende instanties (te bepalen in overleg met de ouders en gerelateerd aan de aspecten van het pestgedrag) ingeschakeld (ook in deze fase wordt de sociale kaart van de school gebruikt).

5. Wat zijn de schoolregels?

Schoolregels

- Ik luister de ander en respecteer ieders mening.
- Ik zeg duidelijk tegen een ander wanneer ik iets niet wil.
- Ik help iedereen.
- Ik probeer eerst zelf een probleem op te lossen lukt dit niet dan ga ik naar de leerkracht.
- Ik zorg dat iedereen plezier heeft.
- Ik doe niemand pijn.
- Ik blijf van andermans spullen af.
- Ik maak niets stuk van een ander.
- Ik lach de ander wel toe, maar niet uit.
- Ik accepteer en respecteer iedereen.
- Ik ben aardig.
- Ik loop rustig door de school, klas en gang.

6. Cyberpesten/sociale media

Het pesten op school gaat soms verder buiten school. Veel leerlingen zitten vandaag de dag veel op internet en hebben haast allemaal wel een eigen Facebook. Dit is een gemakkelijke manier om te pesten omdat de leerlingen elkaar niet zien.

OBS Portland is zich ervan bewust dat sociale media een onlosmakelijk onderdeel zijn van de huidige samenleving en de leefomgeving van haar leerlingen.

OBS Portland ziet het als haar verantwoordelijkheid om kinderen te leren de voordelen van sociale media/internet alsmede de nadelen bespreekbaar te maken.

Profilering

1. OBS Portland laat leerlingen en ouders zien hoe je met social media omgaat door het zelf positief te gebruiken.
2. OBS Portland vraagt toestemming van ouders voor het publiceren van foto-, film- en geluidsopnamen van schoolgerelateerde situaties (projectweek, schoolreisje etc.) op sociale media/internet.

Curriculum

OBS Portland informeert leerlingen over de voor- en nadelen van social media.

Communicatie

OBS Portland

- zet sociale media in met als doel betere informatieverstrekking.
- moedigt medewerkers en leerlingen aan om over schoolgerelateerde onderwerpen te publiceren, voor zover er rekening mee wordt gehouden dat geen informatie verspreid wordt over derden die daar geen toestemming voor hebben gegeven;

Middelen

- Sociaal-emotionele ontwikkelingsmethode: Goed Gedaan. Daarin staan lessen over hoe om te gaan met cyberpesten.
  - Het programma Take Care in groep 7 gaat in op cyberpesten.
  - Het lespakket van Kennisnet. Diplomaveiliginternet.kennisnet.nl Een gratis lespakket met een game, vragenlijst en diploma wat gaat over veilig internetten.
  - Brochure Digitaal pesten (www.mijnkindonline.nl) te bestellen tegen verzendkosten. Uit te delen in de klas waar er sprake is van cyberpesten.
  - Boek Sociale media op de basisschool (www.mijnkindonline.nl) gratis te downloaden. Dit kan de leerkracht gebruiken als er in de klas cyberpesten voorkomt.

Gedragsregels

De gedragsregels die in en rond de school gelden, gelden ook voor social media. Daar komen nog een aantal regels bij.

1. Medewerkers van OBS Portland delen kennis en andere waardevolle informatie via social media/website of PR artikelen.
2. Medewerkers van OBS Portland publiceren geen vertrouwelijke informatie op social media. Publiceren geen foto's van leerlingen op privé-site.
3. Ga niet in discussie met een leerling of ouder op social media.
4. Schoolbestuurders, schoolleiders en leidinggevendenden zijn altijd vertegenwoordiger

van OBS Portland ook als zij een privé-mening verkondigen. Bij twijfel niet publiceren.

5. Medewerkers, leerlingen en ouders van OBS Rhooon zijn persoonlijk verantwoordelijk voor wat zij publiceren.

6. Medewerkers van OBS Portland weten dat publicaties op social media altijd vindbaar zijn.

7. OBS Rhooon leert leerlingen de gevaren van social media/internet.

8. De medewerkers die hun social media privé willen houden, voegen geen ouders, kinderen, collega's toe. Let op: scherm je profiel ook af voor vrienden van vrienden

Cyberpesten

Pesten valt alleen te controleren als de betrokkenen elkaar hebben toegevoegd. Alle pesterijen kunnen ook via privéberichten gaan. Wat dit kan helpen voorkomen is alle leerlingen en ouders inlichten over het gebruik van social media. En aangeven alleen mensen toe te voegen die je daadwerkelijk kent en die je aardig vindt. Leerkrachten kunnen niet bijhouden wat er allemaal op de sites van de leerlingen gebeurt. In principe is het pesten wat buiten schooltijd gebeurt en daar zijn wij niet verantwoordelijk voor. Maar mocht het voorval doorgaan in de klas dan wordt er volgens stappenplan gehandeld.

Stappenplan

1. Ouder komt naar leerkracht met verhaal over cyberpesten.

2. Leerkracht geeft eerst advies, persoon blokkeren, ouders praten zelf met desbetreffende ouders.

3. Een gesprek met de desbetreffende kinderen houden op school. Een kringgesprek houden over de gevaren/nadelen van social media/internet.

4. Mocht dat niet lukken, beide ouders op school vragen voor gesprek met leerlingen erbij. En advies geven de accounts van beide leerlingen te blokkeren.

5. Navragen bij ouders en kinderen of het pesten nu gestopt is.

7. Antipest-coördinator (APC)

Suzanne de Zwaan is de APC op Obs Portland. Als er een melding bij de leerkracht binnenkomt van een pestgeval, wordt de APC hiervan op de hoogte gesteld. Als het pesten aanhoudt, dan wordt de APC ingelicht en zal zij als mediator optreden. Op bladzijde vindt u een stoomschema.

De APC is in heb bezit van een door de Rijksoverheid goedgekeurd certificaat.

8. Veranderingsplannen

Er wordt gekeken naar een nieuwe sociaal-emotionele methode waarin de anti-pestaanpak geïntegreerd zit.

9. Bij dit protocol behorende hulpmiddelen en informatiebronnen

Boeken voor leerkrachten en ouders

- Pesten op school, Bob van der Meer
- Kinderen en ingrijpende situaties: pesten, Marja Baeten & Jos van Hest,
- Pesten, gedaan ermee..., Gie Deboutte
- Pesten; wat is het, wat doe je eraan?, Gie Deboutte
- Eerste hulp bij gedragsproblemen, Luc Koning
- Energize!, groepsactiviteiten voor groot en klein, Stichting Lion's Quest
- Lessenmap Pesten, Piet van Thiel (teamkamer)

Voorleesboeken

- Pudding Tarzan, Ole Lund Kirkegaard, uitg., Van Goor
- Spijt, Carry Slee, uitg. Van Holkema & Warendorf
- Tsajesdief, Mieke van Hooft, Life reeks

Adressen en Telefoonnummers

- De Kindertelefoon: 0800-0432 of via mobiel 0900-0132 elke dag van 14.00 tot 20.00 uur
- Voor hulp en advies bij pesten op school, voor leerlingen en leerkrachten: Hulplijn Pestweb: 0800 -282 82 80 op schooldagen van 14.00 tot 17.00 uur
- APS
Centrum School en Veiligheid
Postbus 85475
3508 AL Utrecht
030 – 285 66 16
- Fonds Psychische Gezondheid
Postbus 5103
3502 JC Utrecht
030 – 297 11 98

Sites voor kinderen

- www.kinderetelefoon.nl
- www.kennisnet.nl
- www.kidstegengeweld.nl
- www.schooltv.nl

Sites voor volwassenen

- www.pestweb.nl
- www.pesten.pagina.nl
- www.zinloosgeweld.nl
- www.vredeseducatie.nl

Bijlage 1: Ik heb de pest aan pesten

PESTEN MAG NIET !!!

Pesten is andere kinderen lastig vallen, door te slaan, te schoppen of te schelden. Maar anderen uitlachen, bespotten en zelfs andere kinderen niet laten meespelen, is ook pesten. Het materiaal van andere kinderen met opzet beschadigen of dingen afpakken, is ook pesten. Op onze school doen wij dit niet.

WORD JE ZELF GEPEST ?

Vecht nooit terug, en scheld nooit terug. Probeer zelf een oplossing te vinden voor het probleem door er met anderen over te praten. Helpt dat niet, ga dan zo snel mogelijk naar je juffrouw of meester, en vertel eerlijk wat er is gebeurd.

ZIE JE PESTEN ?

Doe vooral niet mee. Meepesten is even erg als zelf pesten. Laat duidelijk zien, dat je het er niet mee eens bent dat er wordt gepest. Laat de gepeste leerling niet alleen, maar laat hem met jou meespelen.

Als de pestkop niet stopt met pesten, ga dan naar je juffrouw of meester.

BEN JE ZELF DE PESTKOP ?

Dan ben je fout! STOP onmiddellijk met pesten en maak het weer goed met degene die je hebt gepest. Geen mooie praatjes, maar het ECHT goed menen, zodat het pesten stopt.

SAMEN MET ALLE MEESTERS, JUFFROUWEN EN LEERLINGEN, DOEN WIJ ER ALLES AAN OM VAN ONZE SCHOOL EEN PESTVRIJE SCHOOL TE MAKEN EN ONZE SCHOOL PESTVRIJ TE HOUDEN.

(Uit: *Pesten, gedaan ermee*, Gie Deboutte)

Bijlage 2: Analyseformulier 'pestgedrag'

LEERLINGGROEP:	DATUM:
NAAM LEERLING (de pester):	
NAAM/NAMEN OVERIGE BETROKKENE(N): (gepeste, meeloper(s))	
KORTE BESCHRIJVING VAN DE PESTSITUATIE:	
ONDERNOMEN STAPPEN (gesprek pester + gepeste, etc.):	
GEMAAKTE AFSPRAKEN:	

